



Fakta

Sikkerhet på lekeland – informasjon til deg som driver lekeland



Mars 2022

Direktoratet for
samfunnssikkerhet og beredskap



Foto: Colourbox

Denne brosjyren retter seg mot deg som driver et lekeland med tilhørende lekeplassutstyr og fornøyelsesinnretninger. Det å tilby barn lek i et lekeland er å regne som en forbrukertjeneste. Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produkt-kontrolloven) fastsetter at alle produkter og tjenester som tilbys forbruker skal være sikre. I brosjyren finner du informasjon som bidrar til at du kan tilby en sikker tjeneste og sikre produkter (lekeplassutstyr og fornøyelsesinnretninger) i ditt lekeland.

Denne brosjyren retter seg mot deg som driver et lekeland med tilhørende lekeplassutstyr og fornøyelsesinnretninger. Det å tilby barn lek i et lekeland er å regne som en forbrukertjeneste, underlagt DSBs regelverk. I tillegg skal fornøyelsesinnretninger i et lekeland ha driftstillatelse fra Statens jernbanetilsyn (SJT).

Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) fastsetter at alle produkter og tjenester som tilbys forbruker skal være sikre. Forskrift om fornøyelsesinnretninger stiller krav for å sikre at fornøyelsesinnretningene er forsvarlig konstruert, oppført, vedlikeholdt og drevet. I denne brosjyren finner du informasjon som bidrar til at du kan tilby en sikker tjeneste og sikre produkter (lekeplass- utstyr og fornøyelsesinnretninger) i ditt lekeland.

Hva er et lekeland? Det finnes ikke en klar definisjon på hva et lekeland er. Felles for de alle er at de tilbyr ulike aktiviteter for barn. Aktivitetene kan være lek i store/ små sammensatte konstruksjoner (lekeplass-utstyr), bruk av fornøyelsesinnretninger, arrangement av barne- selskap, aktivitetsløyper etc.

Lekelandet kan være sammensatt av flere leke-apparater, fornøyelsesinnretninger og aktiviteter. Tilsvarende apparater/innretninger kan også være plassert ut i kjøpesenter, restauranter etc.

De vanligste fornøyelsesinnretningene i lekeland er oppblåsbare hoppeslott og sklier, mini radiobilbaner, frittgående kjøretøybaner samt bungy trampoliner.

Myndighetsansvar og tilsyn

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) arbeider med sikkerhet knyttet til produkter og forbrukertjenester innenfor produktkontrollloven med tilhørende forskrifter. Statens jernbanetilsyn (SJT) har tilsyn med alle fornøyelsesinnretninger i lekeland som hører inn under tivoliloven. DSB og SJT veileder aktører og kan føre tilsyn med at lekeplassutstyr/

fornøyelsesinnretninger er sikkert og at eier av et lekeland har gode rutiner for å ivareta de sikkerhetskravene som stilles.

DSB har ikke myndighet eller plikt til å godkjenne utstyr. DSBs tilsynsvirksomhet kan dermed aldri erstatte eierens plikt til å ha et internkontrollsystem som ivaretar sikkerheten.

Fornøyelsesinnretninger må ha en driftstillatelse fra SJT før de tas i bruk og har tilsyn av disse i lekeland. Fornøyelsesinnretninger med driftstillatelse har SJTs merkeskilt med et innretningsnummer.

Lekeland hvor privatpersoner deltar i organisert aktivitet er å betrakte som forbrukertjeneste. Det stilles blant annet krav om å gi nødvendig veiledning og informasjon slik at forbrukertjenesten kan gjennomføres på en sikker måte.

Hvilke regelverk gjelder for lekeplassutstyr og fornøyelsesinnretninger i ditt lekeland?

Følgende regelverk, som finnes på dsb.no, stiller krav til sikkerheten for lekeplassutstyr:

- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven).
- Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr (lekeplassforskriften).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

Det foreligger også europeiske standarder for lekeplassutstyr – NS-EN 1176 og NS-EN 1177. Standardene spesifiserer grunnleggende sikkerhetskrav for ulike typer lekeplassutstyr og fallunderlag.

Følgende regelverk, som finnes på sjt.no, stiller krav til sikkerheten for fornøyelsesinnretninger:

- Lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven)
- Forskrift om fornøyelsesinnretninger

Lekeland hvor privatpersoner deltar i organisert aktivitet er å betrakte som forbrukertjeneste. Det stilles blant annet krav om å gi nødvendig veiledning og informasjon slik at forbrukertjenesten kan gjennomføres på en sikker måte.

Det foreligger også europeiske standarder for fornøyesinnetninger og oppblåsbart lekeutstyr – NS-EN 13814 og NS-EN 14960.

Lover og forskrifter fastsetter sikkerhetskravene, mens standardene spesifiserer en måte å oppfylle disse kravene på. Alle standardene kan skaffes ved å kontakte Standard Norge – standard.no.

Driftstillatelse for fornøyesinnetninger

Bruk av fornøyesinnetninger krever at søknad om driftstillatelse sendes SJT på dette skjemaet. Etter at søknaden er gjennomgått og funnet i orden, og driftstillatelse er gitt, kan innretningen tas i bruk. Det er straffbart å tilby publikum bruk av fornøyesinnetninger i Norge uten driftstillatelse fra SJT.

Plikt til internkontroll

Det enkelte lekeland er pliktig til å ha et internkontrollsystem for å ivareta sikkerheten ved lekeplassutstyret. Dette følger av internkontrollforskriften. Internkontrollsystemet skal inneholde mål for helse, miljø og sikkerhet i virksomheten. Videre skal det foretas risikovurderinger, samt utarbeides planer og gjennomføres tiltak for å redusere risikoforholdene.

Risikovurderinger er avhengig av flere faktorer: Hvilken type hendelse som kan inntreffe, sannsynlighet for at hendelsen kan inntreffe, samt konsekvensen av en slik hendelse. De vurderinger som foretas er en del av virksomhetens internkontroll og må dokumenteres skriftlig. På bakgrunn av de risikovurderinger som er foretatt må nødvendige tiltak prioriteres og iverksettes. Aktuelle risikoreduserende tiltak vil for eksempel være:

- Rutiner for kontroll av lekeapparatene.
- Rutiner for vedlikehold.
- Rutiner for ulykkeshåndtering/oppfølging av mangler.

Hvis det avdekkes mangler må de feil som er mest alvorlige utbedres først. Inntil alvorlige feil er rettet må lekeplassutstyret gjøres utilgjengelig for brukerne. Ettersyn og vedlikehold må utføres av personell som innehar nødvendig kompetanse for å kunne vurdere de ulike sikkerhetsaspektene ved utstyret.

Alt som gjøres i forhold til å vurdere, opprettholde og forbedre sikkerheten ved lekelandet skal dokumenteres. I internkontrollforskriften § 5 er det synliggjort hvilke deler av et internkontrollsystem som har krav om skriftlighet.

For fornøyesinnetninger skal virksomheten som eier og driver innretningene ha et sikkerhetsstyringssystem. Formålet med sikkerhetsstyringssystemet skal være å styre virksomheten for å kunne drive sikkert.

Hvem skal ivareta barnets sikkerhet i lekelandet?

I første omgang er det produsenten av utstyret som er ansvarlig for å levere sikkert utstyr som er i henhold til gjeldende regelverk. Videre skal produsent gi nødvendig informasjon om montering, ettersyn og vedlikehold.

Det er eier av lekelandet som har ansvaret for at utstyret til enhver tid oppfyller gjeldene sikkerhetskrav og at det foreligger gode rutiner for ettersyn og vedlikehold som skal bidra til å forhindre ulykker. Eier er ansvarlig for at det lekeplassutstyret og de fornøyesinnetninger som tilbys er sikre. Ansvaret innebærer å følge de krav som er gjengitt i regelverket og at personell har kunnskaper som sørger for at sikkerheten til de besøkende ivaretas.

I lekeland hvor privatpersoner kan delta i organisert aktivitet er selve aktiviteten å betrakte som en forbrukertjeneste. Det stilles da krav om god informasjon til publikum om riktig bruk av utstyret,

hvilke ferdigheter som eventuelt kreves for å delta og om eventuelle farer den enkelte aktivitet kan medføre.

For at det kan tilbys bruk av fornøylesinnretninger i lekeland kreves det at virksomheten som tilbyr innretningene har en objektiv forsikringsdekning og en sikkerhetsstillelse som dekker eventuell skade på brukerne.

Lek på egen risiko?

Eier av et lekeland kan ikke fraskrive seg ansvaret for at utstyr og tjenester som tilbys til enhver tid skal være sikre. Det er viktig å merke seg at barnet selv ikke kan ta ansvaret for å ivareta egen sikkerhet.

Lekelandet må ha tydelige regler som gjelder for de ulike aktivitetene og informere om disse. Lekelandet må aktivt opplyse om de regler som gjelder og om det er forventet at de voksne er sammen med barna i lekelandet. I de tilfeller hvor de voksne ikke har tilgang eller tillatelse til å bli med barna i de enkelte aktivitetene, skal lekelandet selv sørge for at det er personale til stede som kan ivareta sikkerheten og gripe inn ved behov.

For fornøylesinnretninger setter forskrift om fornøylesinnretninger krav om at disse skal ha kontinuerlig oppsikt av minst en vakt.

Ulykker og hendelser

Ved eventuelle hendelser og ulykker, avhengig av alvorlighetsgrad, er det viktig at dette dokumenteres så detaljert som mulig i virksomhetens internkontrollsystem. Det er også viktig at det vurderes hvilke tiltak som må iverksettes for å forhindre at liknende hendelser gjentar seg. Ved alvorlige hendelser og dødsfall skal melding sendes DSB.

For fornøylesinnretninger skal virksomheten rapportere skriftlig til Statens jernbanetilsyn om ulykke og alvorlig hendelse. Rapporten skal sendes Statens jernbanetilsyn så snart som mulig og senest innen 72 timer. Hendelse skal rapporteres til Statens jernbanetilsyn innen 8 dager.

Meldeplikt

Den som eier eller leder virksomhet som tilbyr forbrukertjenester og som vet eller burde vite at denne utgjør en uakseptabel risiko for helseskade, har plikt til å melde fra til DSB om dette etter produktkontrollloven § 6b (meldeplikt om farlige forbrukertjenester).

For ytterligere informasjon se: [dsb.no](https://www.dsb.no).



Foto: Colourbox